

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра політології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан філософського факультету
Карпенко І. В.

30.05.2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Міжнародні конфлікти, світовий тероризм та гібридні війни

рівень вищої освіти – магістр

галузь знань С Соціальні науки, журналістика та інформація

спеціальність С2 «Політологія»

освітня програма «Глобальні студії та світова політика»

вид дисципліни за вибором

факультет філософський

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою філософського факультету
від 30 червня 2025 року, протокол № 5

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Целуйко Марина Євгенівна, канд. політ. наук, доцент, доцент
кафедри політології філософського факультету

Програму схвалено на засіданні кафедри політології
Протокол від "27.06.2025 року № 16

Завідувач кафедри політології

Фісун О. А.
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником
проектної групи)

«Глобальні студії та світова політика»

назва освітньої програми

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми

Біденко Ю.М.
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією філософського факультету

назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол № 10 від 19 червня 2025 року,
Голова науково-методичної комісії

(підпис)

Голіков С. О.
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Міжнародні конфлікти, світовий тероризм та гібридні війни» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» спеціальності С2 «Політологія».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – надання магістрантам освітньої програми «Міжнародні конфлікти, світовий тероризм та гібридні війни» знань щодо концептуальних засад теорії збройної боротьби, її складових частин, суб'єктів, об'єктів, методів, форм та ресурсів..

Предметом вивчення є парадигми, концепції та аналіз ролі міжнародних конфліктів, тероризму та гібридних воєн у світовій політиці.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни – формування у здобувачів освіти наступних загальних та фахових компетенцій:

- здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- комплексне розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації;
- вільне володіння категорійно-поняттєвим та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки;
- розвинена здатність використовувати широкий спектр політологічних теорій, концептів і методів для професійної інтерпретації та змістовного аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.

1.3. Кількість кредитів – 6.

1.4. Загальна кількість годин – 180 (денне відділення).

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
за вибором	
Денна форма навчання	
Рік підготовки	
1-й	
Семестр	
2-й	
Лекції	
26 год.	
Практичні, семінарські заняття	
26 год.	
Самостійна робота	
128 год.	
Індивідуальні завдання	

1.6. Перелік компетентностей

Здатність до адаптації та дії в новій ситуації (ЗК01).

Здатність проводити дослідження на відповідному рівні (ЗК02).

Здатність розробляти проекти та управляти ними (ЗК03).

Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК04).

Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями (ЗК05).

Здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК06).

Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми (ЗК07).

Здатність спілкуватися іноземною мовою (ЗК08).

Усвідомлення природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації. (ФК01).

Критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів (ФК03).

Здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування (ФК04).

Спроможність комплексно використовувати нормативну та емпіричну політичну теорію, методологію політичних досліджень та прикладного політичного аналізу (ФК05).

Здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні (ФК06).

Спроможність ефективно виконувати політико-організаційні, експертно-аналітичні та консультативні функції на національному та міжнародному рівні (ФК07).

Здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати складні політологічні дослідження з використанням широкого кола якісних і кількісних методів та високоспеціалізованого інструментарію прикладного аналізу (ФК8).

Здатність до системного геостратегічного мислення (ФК9).

Здатність виявляти та аналізувати констеляцію глобальних державних та недержавних гравців (ФК10).

Здатність вести дебати в рамках симуляційних ігор (ФК 11).

1.7. Заплановані результати навчання

Застосовувати для розв'язування складних задач політології розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації, особливостей реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту (ПРН01).

Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань (ПРН02).

Вільно спілкуватись усно і письмово українською та англійською мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій в сфері політології (ПРН03).

Приймати ефективні рішення з питань політики, політичних наук і дотичних проблем, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати розвиток політичних процесів; визначати фактори, що впливають на них і на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та ймовірні наслідки політичних рішень (ПРН04).

Планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог (ПРН05).

Критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів (ПРН06).

Здійснювати управління складною діяльністю у сфері політики, політології та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації, забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і результативність діяльності (ПРН07).

Розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проєкти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів (ПРН08).

Конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати складні політологічні дослідження з використанням широкого кола якісних і кількісних методів та спеціалізованого інструментарію прикладного аналізу (ПРН09).

Професійно виконувати політикоорганізаційні, науково-дослідницькі, експертноаналітичні та консультативні функції на національному та міжнародному ринку праці (ПРН11).

Мислити системно та стратегічно у розгляді світової політики (ПРН12).
Виявляти констеляцію глобальних державних та недержавних гравців (ПРН13).
Професійно вести політичні дебати від імені світових гравців (ПРН14).

1.8. Пререквезити

Політологія

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні засади збройних конфліктів.

Тема 1. Основні поняття теорії збройних конфліктів. Відмінності в поняттях війна та збройний конфлікт.

Війна та збройний конфлікт – загальне та специфічне.

Типологія війн. Типології збройних конфліктів.

Тема 2. Суб'єкти та об'єкти збройних конфліктів.

Державні суб'єкти та їх інститути.

Збройні сили – як головний інструмент держави у збройному конфлікті.

Внутрішні війська (Національна гвардія, Жандармерія тощо) та їх роль у внутрішніх та зовнішніх конфліктах.

Пограничні війська та Берегова охорона.

Іррегулярні війська та їх ренесанс у XXI столітті.

Міжнародні суб'єкти від гуманітарних організацій до міждержавних воєнно-політичних об'єднань.

Недержавні суб'єкти та їх типологізація.

Об'єкти збройних конфліктів та їх типологізація.

Тема 3. Класичні теорії збройної боротьби.

Філософія війни у класика Давнього світу Сунь-Цзи.

Німецька класична школа XIX століття (К. Клаузевіц, Х. Мольтке, А. Шліффен)

Морська могутність у творчості А.Т. Мехена

Англійська школа «Непрямих дій» Б. Ліддел Гарта

Італійська концепція Повітряної війни Дж. Дуе.

Німецька теорія «Бліцкригу».

Теорії ядерної війни у біполярному світі.

Тема 4. Сучасні теорії збройної боротьби.

Пострадянська Концепція війн «Шостого покоління».

Американська концепція війн «Четвертого покоління».

Концепція «Мереже центральної війни».

Концепція «Шок та тремтіння». Концепції інформаційної війни.

Тема 5. Теорії збройної боротьби недержавних суб'єктів.

«Війна-заколот» Є. Месснера.

Стратегія Повстанської війни у творчості Мао Цзедуна.

Партизанська герілья Е. Че Гевари.

Міська герілья Ж.К. Марігелли та її вплив на стратегію та тактику терористичних організацій другої половини XX століття.

Тема 6. Демографічні тренди сучасного світу та їх вплив на збройну боротьбу.

Демографічні показники сучасного світу. Динаміка чисельності населення, його вікової структури та рівня фертильності в різних регіонах світу.

Соціальні, політичні, економічні, екологічні та інші проблеми які пов'язані з демографією.

Людина як причина та інструмент збройної боротьби.

Людина як зброя третього світу проти технологічної війни Заходу.

Феномен «шахіда-камікадзе».

Тема 7. Інформаційна революція та сучасні збройні конфлікти.

Інформаційна революція та її наслідки.

Інформаційні мережі як об'єкт нападу. Кібер-тероризм.

Інформаційні засоби атаки на свідомість супротивника. Феномен пропаганди.

Інформаційні мережі як засіб комунікації та їх роль в мережевих структурах.

Тема 8. Урбанізація та її вплив на збройне протистояння.

Урбанізаційні процеси в сучасному світі.

Сучасне місто як демографічний, політичний, економічний, соціальний та культурний центр.

Місто як поле бою.

Роль війни в урбанізованій місцевості в стратегії та тактиці недержавних формувань.

Розділ 2. Збройні конфлікти в сучасному світі та їх особливості.

Тема 9. Міжнародне гуманітарне право в сучасних збройних конфліктах. Теорія та практика.

Міжнародні конвенції по регулюванню форм та методів ведення війни.

Поняття комбатант та нонкомбатант.

Захист цивільного населення в міжнародному гуманітарному праві.

Поняття військового злочину.

Етнічні чистки, негуманне поводження з полоненими та цивільним населенням як реальність сучасних збройних конфліктів.

Проблема дітей-солдатів.

Тема 10. Форми врегулювання конфліктів в сучасному світі.

Повна перемога однієї з сторін конфлікту, як рідкісний феномен сучасності.

Заморожені конфлікти в сучасному світі та їх ескалація.

«Примушення до миру» та «гуманітарна інтервенція», як реакція міжнародної спільноти на військові злочини чи інформаційне прикриття зовнішньої агресії.

Перемовини та їх роль у врегулюванні збройних конфліктів.

Тема 11. Міжнародні організації в сучасних конфліктах.

Воєнно-політичні альянси в сучасних збройних конфліктах.

Миротворчі місії ООН, оцінка їх ефективності.

Міжнародні гуманітарні організації та їх роль в збройних конфліктах.

Тема 12. Зброя масового знищення та перспективи її використання у збройних конфліктах.

Види зброї масового знищення та історія її застосування у минулому.

Зброя масового знищення в сучасних збройних конфліктах та реакція міжнародної спільноти на її застосування.

Війна в урбанізованій зоні та зброя масового знищення.

Цивільний захист населення та його ренесанс після закінчення Холодної війни.

Тема 13. Сучасні збройні конфлікти на європейському континенті та загроза тероризму.

Останні класичні війни на Європейському континенті на Балканах.

Тероризм під час Холодної війни.

Ісламський тероризм в сучасній Європі.

Правий тероризм в Європі.

НАТО та колективні європейські збройні сили як чинник запобігання класичної війни на Європейському континенті.

Тема 14. Збройні конфлікти в країнах третього світу, загальне та специфічне.

Збройні конфлікти на Близькому Сході та у Північній Африці.

Збройні конфлікти в «Чорній» Африці.

Збройні конфлікти в Латинській Америці.

Збройні конфлікти в Азії.

Загальне та специфічне збройних конфліктів у різних регіонах Світу

Тема 15. Сучасні збройні конфлікти на Пострадянському просторі, загальне та специфічне.

Наддністрянський конфлікт.

Збройні конфлікти на Кавказі.

Збройні конфлікти в Центральній Азії.

Роль Російської Федерації у збройних конфліктах на Пострадянському просторі.

Тема 16. Збройний конфлікт на території України та світові тренди збройного протистояння.

Причини збройного конфлікту на території України.

Гене́за конфлікту.

Форми та методи ведення бойових дій.

Перспективи врегулювання збройного протистояння.

Загальне та специфічне у збройному конфлікті на території України.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усь ого	у тому числі					Усь ого	у тому числі				
		л	п	ла б	інд	ср		л	п	лаб	ін д	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретичні засади збройних конфліктів.												
<i>Тема 1.</i> Основні поняття теорії збройних конфліктів. Відмінності в поняттях війна та збройний конфлікт.	2	2	0			0						
<i>Тема 2.</i> Суб'єкти та об'єкти збройних конфліктів.	6	2	4			0						
<i>Тема 3.</i> Класичні теорії збройної боротьби.	27	2	0			25						
<i>Тема 4.</i> Сучасні теорії збройної боротьби.	31	2	4			25						
<i>Тема 5.</i> Теорії збройної боротьби недержавних суб'єктів.	27	2	0			25						
<i>Тема 6.</i> Демографічні тренди сучасного світу та їх вплив на збройну боротьбу.	4	2	2									
<i>Тема 7.</i> Інформаційна революція та сучасні збройні конфлікти.	2	2	0									
<i>Тема 8.</i> Урбанізація та її вплив на збройне протистояння.	6	2	4									
Разом за розділом 1	105	16	14			75						
Розділ 2. Збройні конфлікти в сучасному світі та їх особливості.												
<i>Тема 9.</i> Міжнародне гуманітарне право в сучасних збройних конфліктах. Теорія та практика.	6	2	4			0						
<i>Тема 10.</i> Форми врегулювання конфліктів в сучасному світі.	1	1	0			0						
<i>Тема 11.</i> Міжнародні організації в сучасних конфліктах.	1	1	0			0						
<i>Тема 12.</i> Зброя масового знищення та перспективи її використання у збройних конфліктах.	1	1	0			0						

Тема 13. Сучасні збройні конфлікти на європейському континенті та загроза тероризму.	1	1	0			0							
Тема 14. Збройні конфлікти в країнах третього світу, загальне та специфічне.	28	1	2			25							
Тема 15. Сучасні збройні конфлікти на Пострадянському просторі, загальне та специфічне.	1	1	0										
Тема 16. Збройний конфлікт на території України та світові тренди збройного протистояння.	36	2	6			28							
Разом за розділом 2	75	10	12			53							
Усього годин	180	26	26			128							

4. Темі семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Типологізація суб'єктів збройних конфліктів, їхні цілі, ресурси, стратегія та тактика.	4
2.	Генеza теорій збройної боротьби від класичних до сучасних.	4
3.	Людина як причина та інструмент збройного конфлікту.	2
4.	Фактори трансформації сучасних збройних конфліктів.	4
5.	Статистичне розподілення сучасних збройних конфліктів за їх результатом.	2
6.	Роль міжнародних організацій в збройних конфліктах.	4
7.	Порівняльний аналіз збройних конфліктів в різних регіонах Світу.	2
8.	Порівняльний аналіз збройних конфліктів на Пострадянському просторі та в Україні.	6
Усього		26

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	Тема 1. Класичні теорії війни <i>Завдання:</i> ознайомитися з лекційним матеріалом та рекомендованою літературою, бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття; дослідити класичні теорії війни.	22
2.	Тема 2. Новітні концепції збройного протистояння <i>Завдання:</i> ознайомитися з лекційним матеріалом та рекомендованою літературою, бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття; дослідити новітні теорії війни.	22
3.	Тема 3. Теорії збройної боротьби недержавних суб'єктів <i>Завдання:</i> ознайомитися з лекційним матеріалом та рекомендованою літературою, бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття; дослідити конкретні приклади недержавних суб'єктів у збройній боротьбі.	22
4.	Тема 4. Аналіз збройного конфлікту сучасності (за вибором) <i>Завдання:</i> ознайомитися з лекційним матеріалом та рекомендованою літературою, бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття; дослідити конкретний сучасний збройний конфлікт.	22

5.	Тема 5. Збройний конфлікт на території України, загальне та специфічне <i>Завдання:</i> ознайомитися з лекційним матеріалом та рекомендованою літературою, бути готовими відповідати на усні запитання за навчальними питаннями практичного заняття; порівняти збройний конфлікт на території України з іншими сучасними збройними конфліктами.	22
Усього		128

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання не передбачені.

7. Методи навчання

Основними методами навчання є викладення лекційного матеріалу з проблематики міжнародних конфліктів, тероризму та гібридних воєн.

Організація семінарських занять, на яких студенти представляють доповіді за визначеними темами. Опрацювання студентами наукових праць, присвячених проблематиці політичного розвитку та регіональних відносин, збір та обробка інформації щодо національних і регіональних процесів у сфері безпеки.

Підготовка презентації з проблематики політичної трансформації сучасного світу під впливом старих та нових загроз. Презентація має продемонструвати навички студентів здійснювати аналіз структурних та процесуальних характеристик функціонування системи глобальної та регіональної безпеки. Обговорення проблемних аспектів трансформаційних процесів для розвитку в студентів критичного мислення та набуття й вдосконалення ораторських здібностей.

8. Методи контролю

При вивченні дисципліни застосовуються поточний та підсумковий семестровий контроль. Також, передбачено обов'язковий контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу.

Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на практичних заняттях, у формі виступів здобувачів з доповідями при обговоренні навчальних питань на практичних заняттях.

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувача. Він проводиться у письмовій формі у вигляді семестрового екзамену (за чотирирівневою шкалою оцінювання). Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу, а обсяг навчального матеріалу, який виноситься на підсумковий семестровий контроль, визначається робочою програмою дисципліни.

Сумарна кількість рейтингових балів за вивчення дисципліни за семестр розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Максимальна сума балів за семестр складає 100 балів.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені здобувач на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0). У разі настання / подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної форми навчання надається можливість скласти екзамен у формі відповіді на відкриті питання дистанційно на платформі Zoom.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання																Ра зом	Екза мен	Сума	
Розділ 1								Розділ 2											2 к/р
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8				
2	2	2	2	3	3	3	3	2	2	2	2	3	3	3	3	20	60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

При вивченні кожної теми проводиться поточний контроль у формі виступів здобувачів, написання есе або тестового контролю із заздалегідь визначених питань.

Критеріями оцінювання знань за поточний контроль є успішність освоєння знань та набутих навичок на лекціях та практичних заняттях, що включає систематичність їх відвідування, здатність здобувача засвоювати категорійний апарат, навички узагальненого мислення, логічність та повноту викладання навчального матеріалу, навички творчо підходити до вирішення поставлених завдань, активність роботи на практичних заняттях, рівень знань за результатами опитування на практичних заняттях, самостійне опрацювання тем у цілому чи окремих питань.

За виступ на практичному занятті здобувач може отримати від 1 (доповнення, уточнення після відповіді або виступу іншого здобувача) до 3 (розгорнутий аналіз питання із залученням даних наукових статей, монографій, статистичних даних, схем, тощо) балів.

Для допуску до складання підсумкового контролю здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 10 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи.

Критерії оцінювання роботи протягом семестру

Кількість балів	Критерії оцінювання
45-60	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважної причини, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи на практичному занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, вміння мислити абстрактно і узагальнено, здатність публічно представити матеріал.
31-44	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважних причин, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи на практичному занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді з несуттєвими помилками при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, здатність публічно представити матеріал.
26-30	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем пропущених практичних занять, виконання завдань до кожного практичного заняття, активна робота на практичних заняттях, засвоєння основних положень курсу, допущення декількох незначних помилок при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
21-25	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем пропущених та практичних занять, епізодична відсутність виконання завдань, участь у роботі на практичних заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу, неповні відповіді при виконанні завдань, складності при визначенні теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
16-20	Несистематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність на заняттях без поважних причин, наявність декількох невідпрацьованих тем пропущених практичних занять, епізодична відсутність виконаних завдань, участь у роботі на практичних заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення помилок при виконанні завдань, великі складності при визначенні теоретичних питань на які розраховані завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.

11-15	Епізодичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність на заняттях без поважної причини, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та практичних занять. епізодична відсутність виконаних завдань, пасивна робота на практичних заняттях (участь у роботі останніх лише за наявності стимулу з боку викладача), наявність певного уявлення щодо матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення значної кількості помилок при виконання завдання, невміння визначити теоретичні питання, на які розраховано завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
6-10	Систематичні пропуски лекцій та практичних занять без поважних причин, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та практичних занять. систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на практичних заняттях, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдань, нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання.
0-5	Систематичні пропуски лекцій та практичних занять без поважних причин, теми пропущених лекцій та практичних занять не відпрацьовані, систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на практичних заняттях, відсутність знань, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдання. Нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання, невміння публічно представити матеріал.

Максимальна сума балів за екзамен складає **40**.

Критерії оцінювання екзаменаційної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
35-40	Здобувач цілком і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.
29-34	Здобувач достатньо повно і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує термінологією і поняттями, демонструє знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.
18-28	Здобувач розкрив питання у загальних рисах, але спостерігаються деякі упущення при відповіді на питання, обґрунтування неточні. Не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами.
10-17	Здобувач розкрив питання у загальних рисах, розуміє їхню сутність, намагається робити висновки, але при цьому слабо орієнтується в джерелах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно.
0-9	Здобувач не в змозі дати відповідь на поставлені запитання, або відповідь не правильна, не розуміє суть питання. Не ознайомлений з джерелами. Не може зробити висновків.

Відповідно, максимальна кількість набраних балів по вивченню дисципліни складає **100** балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

10. Рекомендована література

Основна література

1. Данільян О.Г., Дзьобань О.П., Панов М.І. Національна безпека України: структура та напрямки реалізації [навч. посіб.]. Х.: Фоліо, 2002. 285 с.
2. Конституція України. Х.: Одіссей, 2006. 48 с.
3. Кримінальний кодекс України. Х.: Одіссей, 2001. 240 с.
4. Ліпкан В.А. Національна безпека України [навч. посіб.]. К.: Кондор, 2008. 552 с.
5. Механізм формування і реалізації державної політики протидії злочинності у сфері національної безпеки України [науково-практ. посіб.] / за заг. ред. В.П. Горбуліна. К.: Євроатлантикінформ, 2006. – 268 с.
6. Ситник Г.П., Олуйко В.М., Вавринчук М.П. Національна безпека України: навч. посіб. К.: Кондор, 2007. 616 с.
7. Смолянук В.Ф. Військова могутність України: Теоретико-методологічні засади формування і розвитку (політологічний аналіз досвіду 1990-х років) [моногр.]. К. Перун, 2000. 448 с.

Допоміжна література

1. Конвенція про захист цивільного населення під час війни Женева, 12 серпня 1949 року. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_154
2. Кореньков О. «Ісламська держава»: наймасштабніша битва сучасності. Київ: видавець Мельник М.Ю., 2020. 312 с.
3. Fabian S. Professional Irregular Defense Forces: the other side of COIN – Monterey, Naval Postgraduate School, 2012. 175 p.
4. Sabine C. Carey, Neil J. Mitchell Pro-Government Militias and Conflict – Oxford, 2013. 39 p.
5. Louis A. Dimarco Concrete Hell: Urban Warfare from Stalingrad to Iraq – Oxford, Osprey Publishing, 2012. 232 p.
6. Demographia World Urban Areas ((Built Up Urban Areas or World Agglomerations) 14th Annual Edition: April 2018. URL.: <http://www.demographia.com/db-worldua.pdf>
7. FM 3-06.11 (FM 90-10-1) Combined Arms Operations In Urban Terrain / Headquarters Department of the Army - Washington, DC – 2002. 644 p.
8. The Military Balance 2017 – London: Routledge Taylor&Francis Group for The International Institute for Strategic Studies. 576 p.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Офіційний сайт Верховної ради України <http://zakon.rada.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Міністерства оборони України <http://www.mil.gov.ua/index.php?lang=ua.....>
3. Реєстр ООН http://unhq-appspub-01.un.org/UNODA/UN_REGISTER.nsf
4. Сайт Стокгольмського інституту проблем миру <http://sipri.org>
5. База матеріалів з національної безпеки RAND http://www.rand.org/pubs/online/national_security/